

Operacija Barbarossa

(1941–2024)

'Operacija Barbarossa', nemško 'Unternehmen Barbarossa', je bilo kodno ime za invazijo oboroženih sil, Sil osi na Sovjetsko zvezo (SZ). V nedeljo, 22. junija 1941, so nemška letala zgodaj zjutraj brez vojne napovedi napadla sovjetska letališča in že v prvem naskoku večino uničila. V tek se je pognala trimilijonska armada, iz 150 nemških divizij in 37 divizij, sestavljenih iz Italijanov, Romunov, Madžarov ter Fincev. Gre za največjo kopensko invazijo v zgodovini, ki je zahtevala ogromno žrtev.

Nemške sile so bile razporejene v tri armadne skupine, in sicer v:

- armadno skupino Sever, ki je imela osnovno nalogo, da zavaruje ruska pristanišča v Baltskem morju in vzpostavi kopensko povezavo s Finsko;
- armadno skupino Center, ki je imela za osnovni cilj uničenje jedra ruske Rdeče armade in ob uspešnem napredovanju zavzetje živčnega in komunikacijskega centra Rusije – Moskve;
- armadno skupino Jug, ki je imela za osnovno nalogo prodor do kavkaških naftnih polj, kar naj bi zagotovilo popolno avtonomijo nemške industrije.

Do konca septembra 1941, ko je odpor postal bolj organiziran in učinkovit, je SZ utrpela izjemno hude izgube. Kljub temu je napad najprej zastal na osrednjem delu fronte, medtem ko so na jugu nadaljevali prodor, ki se je ustavil šele na vzhodnih mejah Ukrajine. Jeseni 1941 je Adolf Hitler (1889–1945), nacistični voditelj avstrijskega rodu in nemški kancler, po kratkem zastoju sprožil nov napad, ki je trajal do decembra. Nemške in finske enote so obkolile Leningrad, na osrednjem delu fronte pa so Nemci že videli Moskvo. Dlje niso prišli, in sicer zaradi vedno hujšega odpora, kot zaradi zime, kakršne niso bili vajeni. Cena je bila visoka, izgubili so četrtno svoje armade in teh izgub niso mogli nadomestiti, medtem ko je SZ svoje izgube nadomeščala v razmerju ena proti pet. Zato so v začetku decembra 1941, ko naj bi se 'Operacija Barbarossa' zaključila, sprožili pri že na pol izpraznjeni Moskvi veliko protiofenzivo, ki je trajala vse do pomladi 1942. V protiofenzivi so bile nemške enote ponekod potisnjene nazaj za od 150 kilometrov do 200 kilometrov.

Operacija, imenovana po Frideriku I. Barbarossi, ital. Rdečebradcu (1122–1190), cesarju Svetega rimskega cesarstva in križarju iz 12. stoletja, ki se je utopil v reki Saleph ob gradu Siflike (današnja Turčija) v Mali Aziji v času tretje križarske vojne, je uresničila ideološke cilje nacistične Nemčije o izkoreninjenju komunizma in osvojitve zahodne SZ, da bi jo ponovno naselila z Nemci. Nemški generalni načrt Vzhod je nameraval uporabiti nekatere tamkajšnje ljudi za prisilno delo za vojne napore Osi, medtem ko je pridobil zaloge nafte na Kavkazu, kot tudi kmetijske vire različnih sovjetskih ozemelj, vključno z Ukrajino in Belorusijo. Njihov končni cilj je bil ustvariti več t. i. Lebensrauma (življenjskega prostora) za Nemčijo in morebitno iztrebljanje domorodnih slovanskih narodov z množično deportacijo v Sibirijo, germanizacijo, zaslužjenjem in genocidom.

Ta vojna je za seboj zapustila okoli 62 milijonov mrtvih, na protiokupatorski strani 50 mio (14 milijonov vojakov in 36 milijonov civilov) in na strani Osi 12 milijonov (8 milijonov vojakov in 4 milijonov civilov), 35 milijonov ranjenih in še 3 milijone pogrešanih. Zaprtih je bilo 45 milijonov ljudi, 20 milijonov otrok je ostalo brez staršev, bilo pa je tudi 10 milijonov prisilnih delavcev. Prvič v zgodovini modernega vojskovanja se je zgodilo, da je bilo mrtvih več civilistov kot vojakov – okoli 40 milijonov, ki so umrli zaradi različnih bolezni, lakote, bombardiranj ter pokolov, genocidov in drugih vojnih zločinov predvsem na napadenih in okupiranih ozemljih, saj je največ ljudi umrlo zaradi nacističnih zločinov.

Pri tem je SZ med vsemi državami utrpela daleč največ žrtev, okoli 26 milijonov, in samo v Bitki za Stalingrad (1942–1943) ocenjujejo, da je bilo na strani SZ žrtev med 1,1 milijona in 1,5 milijona vojakov in 40.000 civilov. To je bila najbolj krvava in najhujša bitka v celotni 2. svetovni vojni in verjetno v vsej človeški zgodovini. Danes velja za prelomnico v 2. svetovni vojni in SZ je imela zgolj v njej več žrtev kot ZDA in Velika Britanija skupaj v celotni vojni.

Aprila 1945 je sovjetska Rdeča armada vkorakala v Berlin, kar je bila ena od zadnjih večjih vojaških operacij v Evropi v 2. svetovni vojni. Nemci so se predali 2. maja 1945, vendar so se boji v nekaterih delu mesta nadaljevali do konca vojne v Evropi 8. maja (9. maja v SZ) istega leta, ker so se nekatere nemške enote borile proti zahodu, tako da bi se lahko predali zahodnim zaveznikom in ne Sovjetom.

Leto dni po govoru Winstona Churchilla (1874–1965), 5. marca 1946, na kolidžu Westminster v Fultonu (Missouri, ZDA), ko je izustil 'znamenite' besede: »Od Stettina na Baltiku do Trsta na Jadranu se je železna zavesa spustila čez celino,« so te napovedale hladno vojno in uokvirile politično krajino za naslednjih 50 let in je takratni britanski premier skupaj z ameriškim predsednikom Harryjem S. Trumanom (1884–1972) 'artikuliral' grožnjo, ki sta jo SZ in komunizem predstavljala miru in stabilnosti v povojnem svetu, sklicujoč se na duh *Atlantske listine*, pozval h krepitvi anglo-ameriških vezi in k temu, da Združeni narodi postanejo mirovna svetovna organizacija, ki bo uspela tam, kjer ni uspelo njeni predhodnici Društvu narodov. S tem se je začela 'hladna vojna'.

Ampak Zahod je spoznal, da je SZ močna in se bo v prihodnosti težko boril proti njej. Tako se je leta 1949 pojavil vojaški blok zahodnih držav – NATO. SZ se mu je prav tako poskušala pridružiti leta 1954 (Ruska Federacija ponovno leta 2001), vendar so ji hitro dali vedeti, da »tu niste dobrodošli« in da ne bodo sprejemali nekoga, proti komu so zvezo ustvarili; posledično je zaradi tega 14. maja 1955 nastal Varšavski pakt.

Toda eno je ustvariti blok, drugo pa najti izkušene voditelje zanj. In seveda so bili za vzpostavitev in vodenje vojaškega bloka ustvarjenega kot protiutež SZ najprimernejši tisti, ki so se že borili proti njej. Zavezniki niso zaman skrivali številnih nacističnih vojaških poveljnikov raznih redov, profilov in položajev, ki so 'prebegnili' v Ameriko.

Junija 1946 je ameriška povojna oblast v okupirani Nemčiji ustanovila poseben oddelek CIE, imenovan 'Organizacija Gehlen' ali 'Gehlen Org' (pogosto imenovana 'The Org'), ki so jo sestavljali nekdanji člani 12. oddelka generalštaba nemške vojske. Oddelek se je ukvarjal izključno z 'ruskim vprašanjem'. Pozneje je postal del strukture NATO, na njegovi podlagi pa nemška obveščevalna služba – BND (*Bundesnachrichtendienst* je leta 1956 med hladno vojno ustanovila CIO kot hčerinsko družbo, uradno pa kot zunanjo obveščevalno agencijo Zahodne Nemčije, ki se je 6. maja 1955 pridružila NATU).

Oddelek 'Gehlen Org' so poimenovali v čast vodje, nemškega generala Reinharda Gelena (1902–1979), nemškega generala in glavnega obveščevalca na vzhodni fronti med 2. svetovno vojno. Vodil je tudi 12. štab Wehrmachta, ukvarjal se je z vzhodnoevropskimi državami. Ob koncu Tretjega rajha, maja 1945, se je skupaj s celotnim štabom predal Američanom in jim ponudil svoje izkušnje ter že uveljavljene vohune v boju proti komunistični SZ in jim izročil tudi vse informacije o njej – agentsko mrežo, vojaško obveščevalno službo, zemljevide, osebne podatke in še marsikaj drugega. Američani so dejanje cenili in nekaj mesecev pozneje se je Gelen s predstavniki ameriškega generala Dwighta Davida 'Ika' Eisenhowerja (1890–1969), ki je predlagal ustanovitev posebnega oddelka CIE. Gelen, ki je služil v Weimarski republiki in nacistični Nemčiji, se je strinjal pod pogojem, da bo tam zaposlil svoje osebje: 350 nekdanjih oficirjev SS (*Schutzstaffel* je bila paravojaška organizacija Nacionalsocialistične nemške delavske stranke – *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* (NSDAP)), vključno s tistimi, ki so se izognili kazni za vojne zločine. Pet let pozneje je na oddelku delalo že približno 4.000 nekdanjih častnikov nemške 'obrambe' (*Abwehr*) in SS. 'Organizacija Gehlen' je med hladno vojno aktivno sodelovala s CIO pri vohunjenju na področju Varšavskega pakta in z NATO povezani Zvezni republiki Nemčiji.

Del te ekipe je bil tudi Alois Brunner (1912–2001 ali 2010), avstrijski častnik in SS-Hauptsturmführer (kapetan). Brunner je igral pomembno vlogo pri izvajanju holokavsta z zbiranjem in deportacijo Judov

v okupirani Avstriji, Grčiji, Makedoniji, Franciji in na Slovaškem. Poznan kot desna roka arhitekta 'končne rešitve' (*die Endlösung*) Adolfa Eichmanna je bil odgovoren za smrt 130.000 evropskih Judov iz Avstrije, Grčije, Francije in Slovaške v getih in koncentracijskih taboriščih v vzhodni Evropi. Na začetku vojne je nadzoroval deportacijo 47.000 avstrijskih Judov v taborišča. V Grčiji je bilo v dveh mesecih, ko je bil nastanjen v Solunu, deportiranih 43.000 Judov. Od junija 1943 do avgusta 1944 je kot poveljnik taborišča za internacijo Drancy v bližini Pariza v plinske komore poslal 24.000 moških, žensk in otrok. Njegova zadnja naloga je vključevala uničenje judovske skupnosti na Slovaškem.

Predsednik vojaškega odbora NATO je postal Adolf Heusinger (1897–1982), nemški vojaški častnik, katerega kariera je zajemala Nemško cesarstvo, Weimarsko republiko, nacistično Nemčijo, Zahodno Nemčijo in NATO. Od leta 1938 do 1944 je služil kot načelnik operacij v okviru generalštaba vrhovnega poveljstva nemške vojske v Wehrmachtu in je med drugim sodeloval pri načrtovanju 'Operacije Barbarossa'. Na njegov ukaz so v noči s 1. na 2. marec 1943 v ukrajinskem mestu Krukovka SS-ovci ustrelili 6.700 ljudi. Sodeloval je tudi pri pripravi načrtov za napad na Poljsko in SZ. Leta 1944, po odstopu načelnika generalštaba Kurta Zeitzlerja (1895–1963), je bil za dva tedna imenovan za vršilca dolžnosti in istega leta obtožen vpletenosti v zaroto za atentat na Adolfa Hitlerja, a je bil izpuščen, saj ni bilo dokazov. Po kapitulaciji se je predal Američanom. V Zahodni Nemčiji je postal general in služil kot poveljnik zahodnonemške vojske od leta 1957 do 1961 ter predsednik vojaškega odbora NATO od 1961 do 1964.

Adolf Heusinger: Prej...

.... Potem

Heusinger je v NATU nasledil svojega kolega, prav tako 'zgolj pričo' v Nürnbergu, ki se je pravočasno predal Američanom, generala Hansa Speidla (1897–1984), nemškega vojaškega častnika, ki je zaporedoma služil v vojskah Nemškega cesarstva, nacistične Nemčije in Zahodne Nemčije in od leta 1957 do 1963 poveljnika zveze NATO kopenskih sil za Srednjo Evropo (COMLANDCENT). Kot nekdanji član Hitlerjevega štaba, ki je prav tako sodeloval pri pripravi načrta za 'Operacijo Barbarossa', je ob koncu vojne postal član protihitlerjevske koalicije, dokler ni prebežal k Američanom. Kot prvi generalni častnik 'Oboroženih sil Zahodne Nemčije' ('Bundeswehr') je bil ključni akter pri njenem ponovnem oboroževanju med hladno vojno, pa tudi pri integraciji v NATO in na mednarodnih pogajanjih o evropskem in zahodnem obrambnem sodelovanju v petdesetih letih 20. stoletja; od leta je bil 1964 predsednik Nemškega inštituta za mednarodne in varnostne zadeve.

V Tretjem rajhu je bilo eno najbolj razvpitih 'ministrstvo za propagando'. Zato se je NATO odločil, da bo na podlagi tega ministrstva ustanovil podobno strukturo, in sicer 'Oddelek za psihološko vojskovanje'. Iz navedenega ministrstva so rekrutirali nekdanje podrejene Josepha Goebbelsa (1897–1945), enega najzvestejših, najtesnejših in najkrvoločnejših Hitlerjevih sodelavcev. Goebbelsov tesni prijatelj Eberhard Taubert (1907–1976), član NSDAP od njene ustanovitve, je bil imenovan za glavnega svetovalca oddelka. Po vojni mu je uspelo pobegniti v Južno Ameriko, od koder se je s pomočjo nemške obveščevalne službe BND vrnil nekaj let pozneje in bil rekrutiran v NATO. 'Oddelek za psihološko vojskovanje' deluje še danes.

Letalske sile NATO je vodil Gerhard Barkhorn (1919–1983), nemški letalec in poveljnik enote Luftwaffe med 2. svetovno vojno. S 301-o zmago v zračnih spopadih je bil drugi najuspešnejši bojni pilot vseh časov. Aprila 1945 se je predal Američanom in sledila je 'ustrezna' kariera, ki je bila namenjena tudi takim, ki so živeli v Združenih državah Amerike (ZDA) ali Kanadi in odkrito priznali, da so sodelovali v nemških kazenskih operacijah ali se hvalili z zaslugami na vzhodni fronti: postali so ustanovitelji vojaške zveze, imenovane NATO.

Sovjetski general **Georgij Konstantinovič Žukov** (1896–1974), politik, maršal in četverni heroj SZ, ki je leta 1941 obranil Moskvo, leta 1942 sodeloval v bitki za Stalingrad, leta 1943 za Kursk, leta 1944 v beloruski poletni ofenzivi in leta 1945 v bitki za Berlin, velja za enega najboljših poveljnikov in strategov 2. svetovne vojne. Po zavzetju Berlina in vihranju sovjetske oziroma proletarske zastave na *Reichstagu* (*nemški parlament*) 2. maja 1945 je ob tem, da je seznanil svet s Hitlerjevim samomorom, Žukov izjavil: **»Evropo smo osvobodili fašizma, a nam tega nikoli ne bodo odpustili.«**

Kot je bila za NATO z nacisti na čelu prioriteta borba proti komunizmu, so ZDA to doktrino vojaško tudi izvajale. SZ je bila preveč konkurenčna v orožju, zaradi česar je bil od leta 1950 do 1990 v Evropi mir, vojna je bila 'le' Hladna. A je bila vroča drugod, v Koreji (1950–1953), Vietnamu (1955–1975), Laosu (1959–1975) in Kambodži (1967–1975). Konflikte v Vietnamu, Laosu in Kambodži imenujemo 'Vietnamska vojna' ali 'Ameriška vojna v Vietnamu' in velja za drugo Indokitajsko vojno (po francoskem terminu 'Indokina'). V vseh treh državah so se ZDA z zavezniki in lokalnimi privrženci borile proti komunizmu, ki se je vzpostavljal kot alternativa (do)takratnim vladarjem. ZDA so podpirale slednje, medtem ko sta SZ in Kitajska podpirali nova družbena gibanja. Prva Indokitajska vojna z Vojno v Vietnamu za uvod (1945–1946) se je kot 'Francoska vojna v Vietnamu' začela leta 1946 in končala s francoskim porazom leta 1954, kakor se je tudi druga Indokitajska vojna kot 'Ameriška vojna v Vietnamu', ki se je pričela leta 1955, končala leta 1975 z umikom ZDA in zaveznikov, številnimi ubitimi in uničenimi infrastrukturami – posledice tega početja so vidne še danes.

Ko je SZ na povabilo afganistanske komunistične partije, ki je bila na oblasti, leta 1979 vstopila v Demokratično republiko Afganistan, da pomaga v borbi proti mudžahedinom, to je talibanom, so uporniki dobivali pomoč v ljudeh, opremi in denarju od ZDA, Pakistana pa tudi od drugih držav. Sledil je 10 let trajajoč konflikt, iz katerega se je SZ leta 1989 – tudi zaradi notranjih sprememb ter spravne in mirovne politike – morala umakniti in je kmalu za tem razpadla; a komunistična oblast v Afganistanu se je obdržala še dve leti.

Oktobra 2001, po terorističnem napadu 11. septembra, za katerega so obtožili talibane, so ZDA s sodelovanjem Združenega kraljestva (ZK), Avstralije in protitalibanskega Severnega zavezništva izvedle invazijo na Afganistan kot začetek vojne proti terorizmu, ki se je širila z invazijami na Irak (2003), Libijo (2011) in Sirijo (2011). Cilj je bil strmoglavljenje Islamskega emirata, ki so ga vodili talibani, in tri leta pozneje ustanovitev Islamske republike v režiji ZDA. Talibane in njihove zaveznike so iz večjih naseljenih središč pregnali, dokler talibani niso z ofenzivo leta 2021 strmoglavili Islamske republike in ponovno vzpostavili Islamski emirat. ZDA so bežale iz Afganistana in za sabo zapustile ne samo ubitih in razdejanja, ampak tudi vse tam stacionirano orožje. To je bila najdaljša vojna v vojaški zgodovini ZDA, ki je za približno šest mesecev preseгла trajanje vietnamske vojne. Obe sta trajali 20 let.

ZDA so leta 1999 brez mandata OZN, kar se je zgodilo prvič v zgodovini, 2 meseca, 2 tedna in 3 dni oziroma 79 dni bombardirale Jugoslavijo, tudi z osiromašenim uranom so preizkušali uničevalne učinke ne meneč se za posledice, saj je poleg ranjenih in smrtnih žrtev povzročil tudi občuten porast rakastih obolenj na tem ozemlju, da bi na Kosovu, ki je sicer pod patronatom OZN, postavili največjo in najbolj vzhodno vojaško bazo NATA v Evropi. Takrat smo izgubili 'svobodo'.

Brez mandata OZN je NATO pod taktirko ZDA (»koaliciji voljnih« se je s podpisom Vilenskega sporazuma pridružila tudi Slovenija, da si je – po besedah politikov – zagotovila sprejem v NATO leta 2004) nadaljeval z napadom na Irak leta 2003, med katerim so ubili tudi predsednika Sadama Huseina (1937–2006) in po katerem je takratna državna sekretarka Madeleine Albright (1937–2022) na vprašanje: *Ali je umrlih pol milijona iraških otrok, kar je več, kot jih je umrlo v Hirošimi, cena vredna, tega?* odgovorila: »Mislim, da je to zelo težka izbira, toda cena, mislimo, da je cena vredna tega.« Ljudje so umirali zaradi vojne in ameriških sankcij, skupaj okoli 1 milijon.

Z željo po spremembi režimov sta leta 2011 sledili vojaški intervenciji NATA v Libijo in Sirijo. Z umorom predsednika Omarja Moamerja el Gadafiga (1942–2011) so v Libiji povzročili kaos, ki še kar traja. Oblast v Siriji pa je po štirih letih ubijanja prebivalstva in devastacije države zaprosila za pomoč vojsko Ruske federacije, ki je leta 2015 intervenirala v bran legalni vladi in predsedniku, medtem ko ZDA tam vztrajno

okupirajo del ozemlja, bogatega z nafto, kakor tudi v Iraku, čeprav so jim oblasti obeh držav že nekajkrat ukazale, naj odidejo.

Zunanja politika ZDA je bila in seveda še vedno je dosledna. Kar je Zbigniew Brzezinski (1928–2017) napisal leta 1997 v knjigi *Velika Šahovnica (The Grand Chessboard)*: »Poraz in propad Sovjetske zveze je bil zadnji korak v hitrem vzponu moči zahodne poloble, ZDA, kot edino in resnično prvo resnično globalno moč. [...] Nujno je, da se ne pojavi noben evrazijski izzivalec, ki bi lahko prevladoval v Evraziji in s tem tudi izziv Amerike,« je leta 2014 eskaliralo v od ZDA spodbujenem puču v Ukrajini, ki jo je najprej destabiliziral in povzročil državljansko vojno med ukrajinsko oblastjo in rusko manjšino, nato pa zanetil spopad, v katerem je poleg Ukrajine in RF udeležen tudi 'kolektivni Zahod' na čelu s paktom NATO oziroma pod diktatom ZDA ob sodelovanju Slovenije kot članice tako pakta kot EU.

Vse bolj oddaljene, a ne pozabljene, so besede ameriškega pisatelja Ernesta Hemingwaya (1899–1961), ki jih je po obranjeni Operaciji Barbarossa objavil 23. februarja 1942 v časniku Pravda: »Kdorkoli ljubi svobodo, ima do Rdeče armade tolikšen dolg, da ga ne more nikoli poplačati.« V novoletni čestitki, 3. januarja 1943, prav tako v Pravdi, pa je dodal: »Leta 1942 ste rešili svet pred silami barbarstva in se uprli sami, skoraj brez pomoči.« Bilo je tik pred koncem Bitke za Stalingrad, ko so Sovjeti že obkolili agresorje, sestavljene iz nemške, romunske, madžarske, italijanske, hrvaške (pod ustaško zastavo Neodvisne države Hrvaške – NDH) in ukrajinske armade in jim ni bilo več pomoči: 7. januarja 1943 so z letali in po zvočnikih so oznanjali pogoje kapitulacije, ki je sledila 31. januarja s predajo in 2. februarja z dokončno kapitulacijo, zaradi česar je bila prva Hitlerjeva vojska, ki se je vdala, in to domala na 10. obletnico Hitlerjevega prihoda na oblast (30. januarja 1933).

Apetiti Zahoda do SZ niso prenehali za hip niti s koncem 2. svetovne vojne v Evropi. Nasprotno. Vojna je še trajala (končala se je 2. septembra 1945 s kapitulacijo Japonske), ko je britanski premier Winston Churchill maja 1945 ukazal izdelavo načrtov pod imenom 'Operacija Nepredstavljivo' ('Operation Unthinkable'). Dva povezana načrta za mogočo prihodnjo vojno, ki si ju je zamislil štab združenega načrtovanja *Britanskih oboroženih sil* maja 1945, je razvil *Britanski odbor načelnikov* štaba proti Zvezi sovjetskih socialističnih republik (ZSSR). En načrt je predvideval nenaden napad na sovjetske sile, nastanjene v Nemčiji, da bi vsilili »voljo Združenih držav in Britanskega imperija Rusiji«, kot pišejo v dokumentu. Operacija ni bila izvedena iz več razlogov, kodno ime pa je bilo ponovno uporabljeno za drugi načrt, obrambni scenarij, po katerem naj bi se Britanci branili pred sovjetskim prodorom proti Severnemu morju in Atlantskemu oceanu po umiku ameriških sil s celine. Ko je laburistična stranka leta 1945 prevzela oblast, je načrt, ki velja za prvi rezervni načrt iz obdobja hladne vojne za vojno proti SZ, končal v arhivu. Oba načrta sta bila strogo zaupna in sta bila javno objavljena šele leta 1998.

Po Potsdamski konferenci (17. 7.–2. 8. 1945) je ameriški general Dwight D. Eisenhower avgusta 1945 po ukazu ameriškega predsednika Harryja S. Trumana (1884–1972) postavil 'Načrt Totalnost' ('Plan Totality'). Predvideval je jedrski napad na SZ z 20 do 30 atomskimi bombami in zabeležil 20 sovjetskih mest, ki jih je treba uničiti s prvim jedrskim napadom, kar pa je dezinformacijska zvijača, saj po dveh jedrskih bombnih napadih na Japonsko avgusta 1945, na Hirošimo 6. avgusta in na Nagasaki 9. avgusta, niso premogle nobenega jedrskega orožja, pripravljenega za uporabo. Porabili so ves svoj cepljivi uran in veliko količino plutonija. Načrt je bil del Trumanovega »velikanskega atomskega blefa«, namenjenega predvsem napačnemu informiranju vlade ZSSR.

Pod vodstvom generala Omarja Bradleya (1893–1981) je bil leta 1949 pripravljen načrt 'Operacija Dropshot', ki bi ga ZDA udeležile v primeru vojne s SZ. Ima tri dele, in sicer prvega o izbruhu vojne in obrambi, drugega z ocenami političnih, gospodarskih in vojaških dejavnikov, tretjega o ameriški protiofenzivi in zmagi Zahoda. V njem je omenjena tudi Jugoslavija in opisana frontna črta, ki naj bi potekala od Skandinavije čez Evropo po Jadranskem morju do Krete in Iskenderuna ter proti vzhodu. Vojna je bila po načrtu umeščena na 1. januar 1957. Sestavili so ga v največji tajnosti, javnost pa je zanj izvedela leta 1977.

Na drugi strani SZ ni imela nobenih načrtov za invazijo na svoje nekdanje zaveznike takoj po vojni.

Harry S. Truman je ob napadu Nemčije na SZ leta 1941, torej ob pričetku 'Operacije Barbarossa', izjavil: »Če vidimo, da Nemčija zmaguje v vojni, bi morali pomagati Rusiji; in če ta Rusija zmaguje, bi morali pomagati Nemčiji in jim na ta način pustiti, da jih ubijejo, kolikor je mogoče.« Američani so financirali nemško vojaško industrijo. V vojno na zahodu, na evropsko-severnoafriškem območju, so vstopili z 'Operacijo Bakla' ('Operation Torch'), 8.–16. novembra 1942, zavezniško invazijo francoske Severne Afrike, ko je bila bitka za Stalingrad že v zaključni fazi, potem ko so si njihovi sovjetski zavezniki prizadevali za drugo fronto proti Nemcem, je bila to kompromisna operacija, ki je izpolnila britanski cilj zagotoviti zmago v severni Afriki, obenem pa je ameriškim oboroženim silam omogočila začetek boja proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji v omejenem obsegu.

Protivojna kompozicija *LAIBACH KUNST : UNTERNEHMEN BARBAROSSA* skupine Laibach, sestavljena iz partizanskih motivov kiparja, slikarja in ilustratorja Nikolaja Pirnata (1903–1948), njihova 'Operacija Barbarossa' je leta 2024 iz Afganistana – tudi na oslu – pritorila monumentalno preprogo in ni opustošila krajin ne porušila mest, niti povzročila ranjenih ne mrtvih. Morda je leteča ...

– Peter Tomaž Dobrila

P. S.

Umaknjene oznake tajnosti z dokumentov iz **Ruskega državnega vojaškega arhiva** kažejo, da sta se **Anglija in Francija** v začetku leta 1940 odločili začeti vojno proti ZSSR z udarom s Finske in Kavkaza, pa tudi ustvariti »nacionalno rusko vlado«.

Te podatke so pridobili sovjetski obveščevalci in so jih hranili v Ruskem državnem arhivu, zdaj pa jih je objavila ruska **Predsedniška knjižnica**.

A jih je prehitela Nemčija, ko je od 10. maja do 25. junija 1940 napadala in okupirala Francijo in 14. junija 1940 vstopila v Pariz, nakar je od 10. julija 1940 in do 11. maja 1941 bombardirala večja mesta v Britaniji, 6. aprila 1941 pa še Jugoslavijo, ker se je ljudstvo uprlo pridružitvi Jugoslavije silam osi, ko so 27. marca 1941 zahodnim zaveznikom naklonjeni jugoslovanski častniki izvedli državni udar. Upor je Hitlerja tako razjezil, da je ukazal prekiniti priprave na 'Operacijo Barbarossa' in v direktivi št. 25 ukazal nemudoma napasti Jugoslavijo. Nemci in njihovi zavezniki so za invazijo pripravili okoli dva milijona dobro oboroženih vojakov, ki so državo napadli iz smeri Italije, Avstrije, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Albanije. Nemško letalstvo je napadlo jugoslovanska vojaška letališča in se nato preusmerilo na Beograd. V več zaporednih letalskih napadih je bilo ubitih več kot 20.000 ljudi, medtem ko je v celotni 2. svetovni vojni umrlo okoli 1,7 milijona Jugoslovank in Jugoslovanov.

AUSSTELLUNG! LAIBACH KUNST : UNTERNEHMEN BARBAROSSA
30. 8.–5. 10. 2024

MMC KIBLA/KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, v soboto od 10. do 14. ure